

Yttrande

Utbildningsnämnden

Dnr: 26UN226

2026-06-18

Yttrande över betänkandet SOU 2026:23 Tolkavgift och förbud mot barntolkning (A2026/00510)

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat remiss av betänkandet *Tolkavgift och förbud mot barntolkning* (SOU 2026:23) till utbildningsnämnden för yttrande. Utbildningsnämnden yttrar sig enbart över betänkandets förslag som rör utbildningsnämndens ansvarsområde.

Utredningen föreslår att en tolkavgift på 400 kronor i vissa fall ska tas ut av personer som varit folkbokförda i Sverige i minst sex år, med flera undantag, bland annat inom vård, skola och rättsprocesser. Den föreslår också ett förbud mot att använda barn som tolk, med undantag i nödsituationer eller vid enklare administrativa uppgifter.

Utbildningsnämnden tillstyrker betänkandets förslag vad gäller att regleringen gällande tolkavgift ska undantas ärenden som rör barn och skola. Utbildningsnämnden tillstyrker även betänkandets förslag vad gäller ett förbud mot att använda barn som tolk, med undantag för nödsituationer eller enklare administrativa uppgifter.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat remiss av betänkandet *Tolkavgift och förbud mot barntolkning* (SOU 2026:23) till utbildningsnämnden för yttrande. Utbildningsnämnden yttrar sig enbart över betänkandets förslag som rör utbildningsnämndens ansvarsområde.

Utredningen har haft ett tvådelat uppdrag. Den första delen har bland annat omfattat att analysera när det är, respektive inte är, rättsligt möjligt och ändamålsenligt att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolk. Den andra delen har omfattat att analysera och föreslå hur ett förbud för myndigheter att använda barn som tolk bör utformas.

När det gäller frågan om införande av en tolkavgift föreslår utredningen i huvudsak att en myndighet som inom ramen för handläggningen av ett ärende använt tolk i vissa fall ska ta ut en tolkavgift om 400 kronor av den enskilde som ärendet rör. Tolkavgiften ska tas ut av enskilda som varit folkbokförda i Sverige i minst sex år. Utredningen har identifierat ett flertal rättsliga hinder mot att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolk. Utredningen har bland annat bedömt att det riskerar att strida mot barnkonvention att ta ut en tolkavgift i ärenden som direkt rör barn. Utredningen föreslår därmed att tolkavgift inte ska tas ut i ett flertal fall, exempelvis:

- när en verksamhet redan är avgiftsbelagd
- när ärendet direkt rör barn
- när ärendet rör hälso- och sjukvård, tandvård eller socialtjänst
- när tolk använts inom skolan
- när tolk använts vid straffrättsliga förfaranden eller i domstolarnas rättskipande verksamhet.

Tolkavgift ska inte tas ut i ärenden som direkt rör barn eller i verksamheter där utbildning enligt skollagen ska vara avgiftsfri. Utredningen bedömer att om en tolkavgift tas ut i ärenden som rör barn riskerar det att strida mot artikel 2-4 i barnkonventionen. Detta innebär att kontakter med skolan exempelvis utvecklingssamtal, elevhälsoärenden eller andra möten mellan skola och vårdnadshavare fortsatt ska kunna ske med tolk utan kostnad.

När det gäller frågan om förbud mot att använda barn som tolk föreslår utredningen i huvudsak att myndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter inte får

använda barn som tolk. Utredningen föreslår dock att förbudet mot att använda barn som tolk inte gäller när det är fråga om nöd eller då tolkningen rör uppgifter av enbart administrativ karaktär. Utredningen bedömer att barntolkning strider mot principen om barnets bästa i barnkonventionens artikel 3. Lagen ska vara tillämplig vid all form av tolkning, vare sig det rör sig om tolkning i talade språk, teckenspråks-, dövblind- eller skrivtolkning. Vad gäller undantaget gällande uppgifter av enbart administrativ karaktär exemplifieras en tänkbar situation där det är vanligt att barn förmedlar enkla besked till sina föräldrar och vice versa, som inom skolan. Det kan också tänkas att ett barn tolkar när en myndighetshandläggare ringer till föräldern för att fastställa behovet av tolk på ett visst språk, eller ställer en fråga om exempelvis en adressuppgift eller mötestid.

Utredningen föreslår att den nya lagen om tolkavgift med tillhörande förordning, den nya lagen om förbud mot att använda barn som tolk och de föreslagna ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen, skollagen och förordningen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska träda i kraft den 1 januari 2028.

Utbildning Gävles remissvar

9.6 Hinder mot tolkavgift i ärenden som direkt rör barn

Utbildningsnämnden tillstyrker betänkandets bedömning vad gäller att tolkavgift inte bör tas ut i ärenden som direkt rör barn.

9.13 Hinder mot tolkavgift vid utbildning som ska vara avgiftsfri

Utbildningsnämnden tillstyrker utredningens bedömning vad gäller att tolkavgift inte bör tas ut vid utbildning som enligt skollagen ska vara avgiftsfri.

19.6 Skäl för att förbjuda barntolkning

Utbildningsnämnden tillstyrker betänkandets förslag vad gäller ett förbud mot att använda barn som tolk, med undantag för nödsituationer eller enklare administrativa uppgifter.

Utbildningsnämnden delar betänkandets bedömning vad gäller bland annat att barn som tolkar riskerar att drabbas av negativt konsekvenser som överväger eventuella positiva effekter av barntolkning.

Anna-Karin Mäntylä

Sektorchef

Utbildning Gävle